

การดำเนินงานตามมาตรฐานงาน

สุขศึกษา

และพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ

โดย ... ศาสตราจารย์ ดร.สมจิตต์ สุพรรณทัศน์

คณบดีคณะสาธารณสุขศาสตร์

มหาวิทยาลัยชินวัตร

รองประธานคณะกรรมการประเมินมาตรฐานงาน

สุขศึกษา และพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ

กระทรวงสาธารณสุข

คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยชินวัตร

ต.บางเตย อ.สามโคก จ.ปทุมธานี 12160

โทร 02-599-0000 ต่อ 1410

Website : <http://ph.siu.ac.th>

นียมที่ใช้ในการตรวจประเมินการดำเนินงาน

มาตรฐาน

งานสุขศึกษา หมายถึงกระบวนการวางแผนและดำเนินงาน
เพื่อการเรียนรู้อย่างเป็นระบบที่มีหลักฐานเชิงประจักษ์ โดยการมุ่งเน้น
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพด้านบวกของบุคคล

Keyword

1. กระบวนการวางแผน
2. ดำเนินงาน
3. ระบบ
4. หลักฐานเชิงประจักษ์
5. พฤติกรรมสุขภาพด้านบวก

กระบวนการวางแผน

- ❖ มีข้อมูลปัญหา
- ❖ มีข้อมูลเชิงพฤติกรรมของปัญหา
- ❖ วิเคราะห์พฤติกรรม การเกิด ปัจจัย สาเหตุ
- ❖ แนวทางแก้ไข
- ❖ เขียนแผนได้
 - เป้าหมาย
 - วัตถุประสงค์
 - วิธีการเรียนรู้
 - วิธีการประเมินผล
 - ผู้รับผิดชอบ ฯลฯ

ดำเนินงาน

- ❖ ทำกิจกรรมตามแผนที่ระบุไว้

ระบบ

- ❖ การรวบรวมข้อมูล
- ❖ การหาข้อมูลเพิ่มเติม
- ❖ การวิเคราะห์ข้อมูล
- ❖ การสังเคราะห์ข้อมูล
- ❖ การวางแผน
- ❖ การดำเนินการตามแผน

- ❖ การใช้ความรู้ทางวิชาการในกระบวนการเรียนรู้
- ❖ การใช้เครื่องมือที่เหมาะสมในการประเมิน , การเฝ้าระวัง ฯลฯ

หลักฐานเชิงประจักษ์

- ❖ ตามคู่มือการประเมิน

พฤติกรรมสุขภาพด้านบวก

- ❖ ความรู้ (จำ , เข้าใจ , วิเคราะห์ , สังเคราะห์ , ประเมิน , นำไปใช้)
ดีขึ้น มากขึ้น
- ❖ เจตคติ (ชื่นชม , ชอบ , โน้มเอียง) ไปทางสุขภาพ
- ❖ กระทำ (ดีขึ้น , เพิ่มขึ้น , ถึ้ขึ้น , สม่่าเสมอขึ้น)

การพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ

หมายถึงการที่บุคคลได้มีพฤติกรรม หรือเปลี่ยนพฤติกรรม
สุขภาพไปในทางบวก ไม่ว่าจะป็นองค์ประกอบใดหรือทุก
องค์ประกอบของพฤติกรรม (cognitive , affective , psychomotor)

พฤติกรรมสุขภาพ

พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันโรค การส่งเสริมสุขภาพ การรักษาโรค การฟื้นฟูสมรรถภาพ

สุขภาพ สภาวะความสมบูรณ์ ความปกติทางร่างกาย อารมณ์ (จิตใจ) สังคม

องค์ประกอบ ดัชนีชี้วัด และเกณฑ์มาตรฐานของงานสุขศึกษา

องค์ประกอบที่ 1 นโยบายการดำเนินงานสุขศึกษาและพัฒนา

พฤติกรรมสุขภาพ ดัชนีชี้วัด

- 1.1 การมีนโยบายการดำเนินงานสุขศึกษาและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ
- 1.2 ลักษณะของนโยบายการดำเนินงานสุขศึกษาและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ

เกณฑ์ระดับปฐมภูมิ

- 1.2.1 มีนโยบายการดำเนินงานสุขศึกษาและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพของสถานบริการสาธารณสุขเป็นลายลักษณ์อักษร
- 1.2.2 นโยบายการดำเนินงานสุขศึกษาและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพมีความสอดคล้องกับนโยบายของหน่วยคู่สัญญาบริการปฐมภูมิ (CUP)

หลักฐาน

- 1) ประกาศนโยบายของหน่วยงานตัวจริงหรือสำเนาที่มีการลงนามที่ถูกต้อง
- 2) ประกาศนโยบายของหน่วยเหนือในระดับจังหวัด
- 3) คำสั่งแต่งตั้งภาคีเครือข่ายเป็นกรรมการทำนโยบาย/ หนังสือเชิญประชุม/ รายงานการประชุม
- 4) บันทึก/ หนังสือที่ส่งประกาศนโยบายให้ภาคีเครือข่ายได้ทราบ
ภาคีเครือข่าย = อบต./ร.ร./อส
ม./PCU/สสจ./กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน

เกณฑ์ระดับปฐมภูมิ

1.2.3 นโยบายการดำเนินงาน

สุขศึกษาและพัฒนา

พฤติกรรมสุขภาพมีความ

สอดคล้องกับปัญหา

สาธารณสุขของท้องถิ่น

1.2.4 นโยบายการดำเนินงาน

สุขศึกษาและพัฒนา

พฤติกรรมสุขภาพเกิดจาก

การมีส่วนร่วมของตัวแทน

ประชาชน

เกณฑ์ระดับปฐมภูมิ

1.2.5 นโยบายเป็นที่รับรู้ของหน่วย
คู่สัญญาบริการปฐมภูมิ (CUP)
และหน่วยงานภาครัฐในท้องถิ่น
เกี่ยวข้อง

1.2.6 นโยบายเป็นที่รับรู้ของ
ตัวแทนประชาชน

เกณฑ์ทุติยและตติย

1.2.5 นโยบายการดำเนินงานสุขศึกษาและพัฒนา พฤติกรรมสุขภาพเกิดจากการมีส่วนร่วมของ องค์กรเอกชนในท้องถิ่น

1.2.6 นโยบายเป็นที่รับรู้ของผู้เกี่ยวข้องในสถานบริการสาธารณสุขและหน่วยงานภาครัฐในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง

เกณฑ์ทุติยและตติย

1.2.7 นโยบายเป็นที่รับรู้ของ
ตัวแทนประชาชน

1.2.8 นโยบายเป็นที่รับรู้ขององค์กร
เอกชนในท้องถิ่น

องค์ประกอบที่ 2 ทรัพยากรการดำเนินงานสุขศึกษาและพัฒนาพฤติกรรม

สุขภาพ

ดัชนีชี้วัด

2.1 บุคลากรที่รับผิดชอบการดำเนินงานสุขศึกษาและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ

หลักฐาน

- 1) คำสั่งมอบหมายบุคคลให้ทำงานสุขศึกษา
- 2) ผังแสดงอัตราของบุคลากร/โครงสร้างอัตรากำลัง/คำสั่งบรรจุคนในอัตรานักสุขศึกษา

เกณฑ์ระดับปฐมภูมิ

2.1.1 มีบุคลากรรับผิดชอบงานสุขศึกษาและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ

2.1.2 มีการกำหนดบุคลากรรับผิดชอบงานสุขศึกษาและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพตามพื้นที่และจำนวนประชากร

เกณฑ์ทุติยและตติย

2.1.2 สถานบริการสาธารณสุขมี
การกำหนดกรอบอัตรากำลัง
ผู้รับผิดชอบงานสุขศึกษา

2.1.3 มีบุคลากรดำเนินงานสุข
ศึกษาและพัฒนาพฤติกรรม
สุขภาพครบตามกรอบ
อัตรากำลัง

ดัชนีชี้วัด

2.2 คุณสมบัติของบุคลากรที่
รับผิดชอบการดำเนินงานสุข
ศึกษาและพัฒนาพฤติกรรม
สุขภาพ

หลักฐาน

- 1) คำสั่งการอนุมัติเดินทางไป
ฝึกอบรมด้านสุขศึกษาและ
การพัฒนาสุขภาพ

เกณฑ์ระดับปฐมภูมิ

2.2.1 บุคลากรที่รับผิดชอบงานสุข
ศึกษา ได้รับการฝึกอบรมและ
พัฒนาทักษะเรื่องสุขศึกษาและ
พัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ

2.2.2 บุคลากรที่รับผิดชอบงานสุข
ศึกษาได้รับการพัฒนาทางด้าน
สุขศึกษาและพัฒนาพฤติกรรม
สุขภาพอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

หลักฐาน

1) สำเนาคำสั่งแต่งตั้ง/สำเนา
ปริญญา

เกณฑ์ทุติยและตติย

2.2.1 บุคลากรที่รับผิดชอบงานสุข
ศึกษาตามกรอบอัตรากำลังมี
คุณวุฒิทางด้านสุขศึกษา อย่าง
น้อย 1 คน

2.2.2 บุคลากรที่รับผิดชอบงาน
ตามกรอบอัตรากำลังมีวุฒิด้าน
สุขศึกษาครบทุกคน

หลักฐาน

1) คำสั่งอนุมัติการเดินทางไป
อบรม

เกณฑ์ทุติยและตติย

2.2.3 บุคลากรที่รับผิดชอบงานสุขศึกษาตามกรอบอัตรากำลังได้รับการพัฒนาทางด้านสุขศึกษาและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

2.2.4 บุคลากรที่รับผิดชอบงานสุขศึกษาตามกรอบอัตรากำลังมีผลงานทางวิชาการด้านสุขศึกษาและพฤติกรรมสุขภาพที่เป็นของหน่วยงานอย่างน้อยปีละ 1 เรื่อง

ดัชนีชี้วัด

2.3 งบประมาณเพื่อการ
ดำเนินงานสุขศึกษาและ
พัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ
หลักฐาน

- 1) สำเนาแผนงาน/โครงการที่
เสนอของงบประมาณและ
ได้รับอนุมัติ
- 2) สำเนาแผนงาน/โครงการที่มี
การระบุถึงที่มาของ
งบประมาณจากอบต./รร./
ชมรม

เกณฑ์ระดับปฐมภูมิ

2.3.1 ได้รับงบประมาณจากหน่วย
คู่สัญญาบริการปฐมภูมิ (CUP)
เพื่อการดำเนินงานสุขศึกษาและ
พัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ

2.3.2 มีการระดมทรัพยากรหรือ
งบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐ
ในท้องถิ่นและ/หรือภาคประชาชน
เพื่อการดำเนินงานสุขศึกษาและ
พัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ

เกณฑ์ระดับปฐมภูมิ

2.3.3 ได้รับงบประมาณเพื่อการ
ดำเนินงานสุขศึกษาและ
พัฒนาพฤติกรรมสุขภาพที่
เพียงพอกับการดำเนินงาน
ตามกิจกรรมที่กำหนดไว้ใน
แผน

เกณฑ์ทุติยและตติย

2.3.1 ได้รับงบประมาณจากสถาน
บริการสาธารณสุขเพื่อการ
ดำเนินงานสุขศึกษาและพัฒนา
พฤติกรรมสุขภาพ

องค์ประกอบที่ 3 การพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศด้านการดำเนินงาน สุขศึกษา และพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ

ดัชนีชี้วัด

เกณฑ์ระดับปฐมภูมิ

3.1 ฐานข้อมูลด้านสุขศึกษาและพฤติกรรมสุขภาพ

หลักฐาน

- 1) แฟ้มข้อมูลจาก Family folder/Community folder/จากการสำรวจปัญหาต่างๆที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมสุขภาพ/เกี่ยวข้องกับปัญหาของชุมชน
- 2) ระบบข้อมูลในแบบฟอร์มต่างๆ ที่ส่งต่อหน่วยงานอื่นๆ
- 3) การจัดข้อมูลเข้าแฟ้ม/CD/com. ในfile ต่างๆที่ดูได้

3.1.1 มีการจัดระบบและจำแนก

ประเภทข้อมูลด้าน สุขศึกษา และพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพที่สามารถรับและส่งต่อข้อมูลกับเครือข่ายระบบบริการสุขภาพ

3.1.2 มีวิธีการเก็บข้อมูลด้านสุข

ศึกษาและพฤติกรรมสุขภาพที่เชื่อถือและตรวจสอบได้

- 4) ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม
สุขภาพที่เป็นปัจจุบัน
- 5) แผนงาน/โครงการที่นำเอาข้อมูลไป
ใช้
- 6) การประชุม/อบรมภาคีเครือข่ายเพื่อ
แก้ไขปัญหามาจากข้อมูล
- 7) การจัดส่งข้อมูล/การจัดส่ง-รับ file
ข้อมูลในระบบ Lan/Internet ระหว่าง
หน่วยงานต่างๆ

เกณฑ์ระดับปฐมภูมิ

3.1.3 มีการรับข้อมูล
ด้านสุขศึกษาและ
พฤติกรรม สุขภาพให้
เป็นปัจจุบันอย่างน้อย
ปีละ
1 ครั้ง

3.1.4 มีการนำข้อมูลด้าน
สุขศึกษาและ
พฤติกรรมสุขภาพไป
ใช้ในการดำเนินงาน
สุขศึกษาและพัฒนา
พฤติกรรมสุขภาพ

เกณฑ์ทุติยและตติย

3.1.1 มีการจัดระบบและจำแนก
ประเภทข้อมูลด้าน สุขศึกษา
และพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพที่
สามารถ รับและส่งต่อข้อมูล
ระหว่างหน่วยบริการปฐมภูมิ
ทุติยภูมิและตติยภูมิ

ดัชนีชี้วัด

3.2 งบประมาณเพื่อการ
ดำเนินงานสุขศึกษาและ
พัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ

เกณฑ์ระดับปฐมภูมิ

3.2.1 การจัดระบบและจำแนก
ประเภทข้อมูลด้านสุขศึกษา
ที่สามารถรับและส่งต่อข้อมูล
กับเครือข่ายระบบบริการ
สุขภาพ

3.2.2 มีวิธีการเก็บข้อมูลด้าน
สุขศึกษาที่เชื่อถือ และ
ตรวจสอบได้

เกณฑ์ระดับปฐมภูมิ

3.2.3 มีการรับข้อมูลด้านสื่อสุขศึกษาให้เป็นปัจจุบันอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

3.2.4 มีการนำข้อมูลด้านสื่อสุขศึกษาไปใช้ในการดำเนินงานสุขศึกษาและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ

เกณฑ์ทุติยและตติย

3.2.1 มีการจัดระบบและจำแนก

ประเภทข้อมูลด้านสื่อ สุข

ศึกษาที่สามารถรับและส่งต่อ

ข้อมูลระหว่างหน่วยบริการปฐม

ภูมิ ทุติยภูมิ และตติยภูมิ

ดัชนีชี้วัด

3.3 ฐานข้อมูลด้านเครือข่าย
การดำเนินงานสุขศึกษาและ
พัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ

เกณฑ์ระดับปฐมภูมิ

3.3.1 มีการจัดระบบและจำแนก
ประเภทข้อมูลด้านเครือข่ายการ
ดำเนินงานสุขศึกษาและพัฒนา
พฤติกรรมสุขภาพที่สามารถรับ
และส่งต่อข้อมูลกับเครือข่าย
ระบบบริการสุขภาพ

3.3.2 มีวิธีการเก็บข้อมูลด้าน
เครือข่ายการดำเนินงานสุขศึกษา
และพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพที่
เชื่อถือ
และตรวจสอบได้

เกณฑ์ระดับปฐมภูมิ

3.3.3 มีการปรับข้อมูลด้านเครือข่ายการ
ดำเนินงานสุขศึกษาและพัฒนา
พฤติกรรมสุขภาพให้เป็นปัจจุบันอย่าง
น้อยปีละ 1 ครั้ง

3.3.4 มีการนำข้อมูลด้านเครือข่ายการ
ดำเนินงานสุขศึกษาและพัฒนา
พฤติกรรมสุขภาพไปใช้ในการ
ดำเนินงานสุขศึกษาและพัฒนา
พฤติกรรมสุขภาพ

เกณฑ์ทุติยและตติย

3.3.1 มีการจัดระบบและจำแนก
ประเภทข้อมูลด้าน เครือข่าย
การดำเนินงานสุขศึกษาและ
พัฒนาพฤติกรรมสุขภาพที่
สามารถรับและส่งต่อข้อมูล
ระหว่างหน่วยบริการปฐมภูมิ
ทุติยภูมิและตติยภูมิ

องค์ประกอบที่ 4 แผนการดำเนินงานสุขศึกษาและพัฒนาพฤติกรรม สุขภาพ

ดัชนีชี้วัด

4.1 การมีแผนการดำเนินงานสุขศึกษาและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ

หลักฐาน

- 1) แผน/โครงการที่ทำไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ระบุชื่อแผน, เป้าหมาย, วัตถุประสงค์, วิธีการดำเนินงาน, กิจกรรม, สถานที่, เวลา, งบประมาณ, ผู้รับผิดชอบ, วิธีการประเมินผล ฯลฯ

เกณฑ์ระดับปฐมภูมิ

4.1.1 มีแผนการดำเนินงานสุขศึกษาและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพเป็นลายลักษณ์อักษร

ดัชนีชี้วัด

4.2 ลักษณะของแผนการ
ดำเนินงานสุขศึกษาและ
พัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ

หลักฐาน

- 1) แผน/โครงการของหน่วยงาน
- 2) แผน/โครงการของ CUP

หลักฐาน

- 1) แผนแม่บท (แผนรวม, แผนประจำปีของหน่วยงาน)
- 2) แผนย่อยแต่ละปัญหา/แต่ละงาน

เกณฑ์ระดับปฐมภูมิ

4.2.1 แผนการดำเนินงานสุขศึกษาและ
พัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ สอดคล้อง
กับแผนแม่บทของหน่วยคู่สัญญา
บริการปฐมภูมิ (CUP)

4.2.2 แผนการดำเนินงานสุขศึกษาและ
พัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ สอดคล้อง
กับปัญหาสาธารณสุขในพื้นที่
รับผิดชอบ

4.2.3 แผนการดำเนินงานสุขศึกษาและ
พัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ ถูกจัดทำ
โดยใช้ข้อมูลจากฐานข้อมูลสุข
ศึกษาและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ

4.2.4 แผนการดำเนินงานสุขศึกษาและ
พัฒนาพฤติกรรมสุขภาพครอบคลุม
การเรียนรู้ด้านสุขภาพการพัฒนา
ทักษะและการพัฒนาปัจจัยแวดล้อม
ที่เอื้อต่อการพัฒนาพฤติกรรม
สุขภาพ

4.2.5 แผนการดำเนินงานสุขศึกษาและ
พัฒนาพฤติกรรมสุขภาพได้จัดทำ
แบบมีส่วนร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ
ในพื้นที่รับผิดชอบ และภาค
ประชาชน

4.2.6 แผนการดำเนินงานสุขศึกษา
และพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ ถูก
ถ่ายทอดสู่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่
รับผิดชอบ

เกณฑ์หุติยและตติย

4.2.1 มีแผนการดำเนินงานสุขศึกษา
และพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ 2
ระดับ คือ แผนแม่บทและแผน
ปฏิบัติการ

เกณฑ์ระดับปฐมภูมิ

4.2.6 แผนการดำเนินงานสุขศึกษา

และพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพถูก
ถ่ายทอดสู่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่
รับผิดชอบ

หลักฐาน

- 1) สำเนาการส่งแผนให้ภาคี
เครือข่ายเพื่อทราบ/เพื่อปฏิบัติ

เกณฑ์ทุติยและตติย

4.2.6 แผนการดำเนินงานสุข
ศึกษาและพัฒนา
พฤติกรรมสุขภาพถูก
ถ่ายทอดสู่หน่วยงาน
ปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง

องค์ประกอบที่ 5 กิจกรรมสุขศึกษาและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ

เกณฑ์ระดับปฐมภูมิ

5.1 การมีกิจกรรมสุขศึกษาและ
พัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ

5.2 ลักษณะของการจัดกิจกรรม
สุขศึกษา

เกณฑ์ทุติยและตติย

5.1.1 มีการจัดกิจกรรมสุขศึกษา
และพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพทั้ง
ในสถานบริการสาธารณสุขและ
ชุมชน

5.2.1 กิจกรรมสุขศึกษาและพัฒนา
พฤติกรรมสุขภาพจัดตาม
แผนการดำเนินงานสุขศึกษา
และพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ

หลักฐาน

- 1) แผน/โครงการ/กิจกรรมที่ระบุสถานที่ดำเนินงานในชุมชนในหน่วยงานสุขภาพ/รายงานการทำงานในสถานที่ดังกล่าว/ภาพถ่ายกิจกรรมในสถานที่ดังกล่าว
- 2) การอธิบายรายละเอียดในการทำงานมุ่งให้เกิดการเรียนรู้ เกิดทักษะในการแก้ปัญหา มุ่งปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้ส่งเสริมสุขภาพ
- 3) ผังการปฏิบัติงานระบุเวลา สถานที่ที่ปฏิบัติงาน คนรับผิดชอบ

เกณฑ์ทุติยและตติย

- 5.2.2 กิจกรรมสุขศึกษาและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพเป็นการจัดที่มุ่งให้เกิดการเรียนรู้ด้านสุขภาพ
- 5.2.3 กิจกรรมสุขศึกษาและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพเป็นการจัดที่มุ่งให้เกิดการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ

เกณฑ์ทุติยและตติย

5.2.4 กิจกรรมสุขศึกษาและ

พัฒนาพฤติกรรมสุขภาพเป็น
การจัดที่มุ่งให้เกิดการพัฒนา
ปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการ
พัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ

ดัชนีชี้วัด

5.3 การควบคุมกำกับกิจกรรม

สุขศึกษาและพัฒนา

พฤติกรรมสุขภาพตาม

แผนงาน

สุขศึกษาและพัฒนา

พฤติกรรมสุขภาพภายใน

หน่วยงาน

เกณฑ์ระดับปฐมภูมิ

5.3.1 มีการควบคุมกำกับการดำเนิน

กิจกรรมสุขศึกษาและพัฒนา

พฤติกรรมสุขภาพให้ครอบคลุม

พื้นที่

เป้าหมายตามแผน

5.3.2 มีการควบคุมกำกับการดำเนิน

กิจกรรมสุขศึกษาและพัฒนา

พฤติกรรมสุขภาพให้ครอบคลุม

กลุ่มเป้าหมายตามแผน

เกณฑ์ระดับปฐมภูมิ

5.3.3 มีการควบคุมกำกับ การ

ดำเนินกิจกรรมสุขศึกษาและ

พัฒนาพฤติกรรมสุขภาพให้

ครอบคลุมทุกกิจกรรมที่กำหนด

ในแผน

5.3.4 มีการควบคุมกำกับ การ

ดำเนินกิจกรรมสุขศึกษาและ

พัฒนาพฤติกรรมสุขภาพให้ตรง

ตามเวลาที่กำหนดในแผน

เกณฑ์ระดับปฐมภูมิ

5.3.5 มีการควบคุมกำกับ การ

ประเมินผล การดำเนินกิจกรรม

สุขศึกษาและพัฒนาพฤติกรรม

สุขภาพ

องค์ประกอบที่ 6 การนิเทศงานสุขศึกษาและพัฒนาพฤติกรรม

ดัชนีชี้วัด

6.1 ระบบการนิเทศงานสุขศึกษา
และพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ

หลักฐาน

- 1) คำสั่งแต่งตั้งผู้นิเทศงาน
- 2) แผน/โครงการที่ระบุชื่อคน
งบประมาณในการนิเทศหรือ
แผนรวมที่ระบุว่ามีการนิเทศ
งาน

คุณภาพ

เกณฑ์ระดับปฐมภูมิ

6.1.1 มีผู้รับผิดชอบการนิเทศงานสุข
ศึกษาและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ

6.1.2 มีทรัพยากรสนับสนุนการนิเทศ
งานสุขศึกษาและพัฒนาพฤติกรรม
สุขภาพ

3) มีสมุดนิเทศงาน (ไม่ใช่สมุดเซ็น
เยี่ยม) สมุดนิเทศงานควรมีหัวข้อ
สาระย่อๆ

- วดป. ที่นิเทศ
- กลุ่มเป้าหมายที่นิเทศ
- นิเทศเรื่องอะไร
- สถานที่/พื้นที่ของการนิเทศ
- ผลการนิเทศ
- ผู้นิเทศ

4) มีแผนนิเทศที่ระบุตารางการนิเทศไว้
ชัดเจน

เกณฑ์ทุติยและตติย

6.1.1 มีแผนภูมิหรือผัง

สายการนิเทศงานสุข
ศึกษาและพัฒนา
พฤติกรรมสุขภาพ
ของหน่วยงาน

6.1.2 มีบุคลากรหรือ

คณะทำงานที่มงาน
รับผิดชอบการนิเทศ
งานสุขศึกษาและ
พัฒนาพฤติกรรม
สุขภาพ

ดัชนีชี้วัด

6.2 กลไกการนิเทศงานสุขศึกษาและพัฒนา
พฤติกรรมสุขภาพ

หลักฐาน

- 1) ชี้แจงให้ทราบว่านำผลการ
นิเทศไปทำอย่างไร
- 2) มีรายงานการนิเทศในสมุด
นิเทศ/หรือแยกรายงาน
โดยเฉพาะ

เกณฑ์ระดับปฐมภูมิ

6.2.1 มีแผนการนิเทศงานสุขศึกษา
และพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ

6.2.2 มีการดำเนินงานตาม
แผนการนิเทศงานสุขศึกษาและ
พัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ

เกณฑ์ระดับปฐมภูมิ

6.2.3 มีการรายงานผลการนิเทศ

งานสุขศึกษาและพัฒนา

พฤติกรรมสุขภาพเป็นลาย

ลักษณ์อักษร

6.2.4 มีการนำผลการนิเทศงานไป

ปรับปรุงการดำเนินงานสุข

ศึกษาและพัฒนาพฤติกรรม

สุขภาพ

องค์ประกอบที่ 7 การประเมินผลการดำเนินงานสุขศึกษา และ พัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ

ดัชนีชี้วัด

7.1 ระบบการประเมินผลการดำเนินงานสุขศึกษาและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ

เกณฑ์ระดับปฐมภูมิ

7.1.1 มีผู้รับผิดชอบการประเมินผลการดำเนินงานสุขศึกษาและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ

7.1.2 มีทรัพยากรสนับสนุนการประเมินผลการดำเนินงานสุขศึกษาและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ

ดัชนีชี้วัด

เกณฑ์ระดับปฐมภูมิ

7.2 กลไกการประเมินผลการ
ดำเนินงานสุขศึกษาและ
พัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ

7.2.1 มีแผนการประเมินผลการดำเนินงานสุข
ศึกษาและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ

7.2.2 มีการดำเนินการประเมินผลการ
ดำเนินงานสุขศึกษาและพัฒนาพฤติกรรม
สุขภาพ

7.2.3 มีรายงานการประเมินผลการ
ดำเนินงานสุขศึกษาและพัฒนาพฤติกรรม
สุขภาพเป็นลายลักษณ์อักษร

7.2.4 ผลการประเมินถูกนำไปใช้ปรับปรุงการ
ดำเนินงานสุขศึกษาและพัฒนาพฤติกรรม
สุขภาพ

องค์ประกอบที่ 8 การเฝ้าระวังสุขภาพ

ดัชนีชี้วัด

เกณฑ์ระดับปฐมภูมิ

8.1 ระบบการเฝ้าระวังพฤติกรรมสุขภาพ

8.1.1 มีการกำหนดภารกิจให้มีการเฝ้าระวังพฤติกรรมสุขภาพ

8.1.2 มีผู้รับผิดชอบการเฝ้าระวังพฤติกรรมสุขภาพ

8.1.3 มีทรัพยากรสนับสนุนการเฝ้าระวังพฤติกรรมสุขภาพ

ดัชนีชี้วัด

เกณฑ์ระดับปฐมภูมิ

8.2 กลไกการเฝ้าระวังพฤติกรรม
สุขภาพ

8.2.1 มีแผนการเฝ้าระวังพฤติกรรม
สุขภาพ

8.2.2 มีการดำเนินการเฝ้าระวัง
พฤติกรรมสุขภาพตามเครื่องมือของ
หน่วยคู่สัญญาบริการปฐมภูมิ (CUP)

8.2.3 มีการรายงานผลการเฝ้าระวัง
พฤติกรรมสุขภาพเป็นลายลักษณ์อักษร

8.2.4 ผลการเฝ้าระวังพฤติกรรมสุขภาพ
ถูกนำไปใช้ในการดำเนินงานสุขศึกษา
และพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ

องค์ประกอบที่ 9 การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสุขศึกษาและพฤติกรรม

สุขภาพ

ดัชนีชี้วัด

9.1 การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสุขศึกษาและพฤติกรรมสุขภาพ

หลักฐาน

- 1) มีหลักฐานแสดงว่าได้นำผลการวิจัยไปเสนอระดับ CUP/สสจ./เขต/ชาติ
- 2) มีหลักฐานการตีพิมพ์
- 3) มีหลักฐานหนังสือส่งผลการวิจัยไปให้หน่วยงานอื่นๆ
- 4) อธิบายว่านำผลการวิจัยไปทำอะไร

เกณฑ์ระดับปฐมภูมิ

9.1.1 มีกิจกรรมการวิจัยในการดำเนินงานสุขศึกษาและพฤติกรรมสุขภาพ

9.1.2 กิจกรรมการวิจัยมีการสอดคล้องกับความต้องการกับความต้องการในการดำเนินงานสุขศึกษาและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ

- 4) มีหลักฐานแสดงว่าได้นำผลการวิจัยไปเสนอระดับ CUP/ สสจ./เขต/ชาติ
- 5) มีหลักฐานการตีพิมพ์
- 6) มีหลักฐานหนังสือส่งผลการวิจัยไปให้หน่วยงานอื่นๆ
- 7) อธิบายว่านำผลการวิจัยไปทำอะไร

เกณฑ์ระดับปฐมภูมิ

- 9.1.3 มีรายงานผลการวิจัยในการดำเนินงานสุขศึกษาและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพเป็นลายลักษณ์อักษร
- 9.1.4 มีการนำผลการวิจัยไปใช้ในการดำเนินงาน สุขศึกษาและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ

องค์ประกอบที่ 10 ผลลัพธ์การดำเนินงานสุขศึกษาและพัฒนา พฤติกรรมสุขภาพ

ตัวชี้วัด

10.1 ผลลัพธ์ด้านผู้รับบริการ

10.2 ผลลัพธ์ด้านชุมชน

เกณฑ์

10.1.1 ร้อยละของกลุ่มเป้าหมายมี
พฤติกรรมสุขภาพในปัญหา
สาธารณสุขที่สำคัญเปลี่ยนแปลงไป
ในทางที่ถูกต้องเพิ่มขึ้น

10.1.2 ร้อยละของกลุ่มเป้าหมายมี
ความพึงพอใจต่อกระบวนการสุขศึกษา
ตามแผนงาน/โครงการ

10.2.1 ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน
ในการจัดกิจกรรมสุขศึกษาเพื่อการ
พัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ

10.3 ผลลัพธ์ด้านพัฒนาคุณภาพ บริการ

10.3.1 มีนวัตกรรมหรือผลงานเด่นที่
ได้รับรางวัลในระดับจังหวัดหรือ
ระดับเขตหรือระดับประเทศ หรือ
ผลงานที่ประสบความสำเร็จในการ
ดำเนินงานสุขศึกษาและพัฒนา
พฤติกรรมสุขภาพ ปีละ **1** เรื่อง

องค์ประกอบที่ 7 การประเมินผล ประเด็น

- 1) โครงการที่ดำเนินการต้องมีการประเมินผล (ระบุไว้ในแผนงาน หรือ โครงการที่เขียนเพื่อขออนุมัติในการดำเนินงาน)
- 2) การประเมินผลการทำงาน ให้ประเมินตามวัตถุประสงค์ของโครงการว่าได้ผลตามที่ต้องการหรือไม่

ตัวอย่างการประเมินผลโครงการณรงค์ป้องกัน

โรค

ไข้เลือดออก

ในตัวโครงการ หรือ แผนงานได้ระบุวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ให้ อสม. แนะนำสมาชิกทุกครอบครัวในเขตรับผิดชอบได้ คำว่าภาชนะที่ขังน้ำ, ใส่ทรายอะเบทในโอ่งน้ำ, ปิดฝาโอ่งน้ำ
2. ให้ อสม. และนักเรียนถือป้ายประกาศต่อต้านยุงลายในวันศุกร์เช้า รอบ ๆ หมู่บ้าน
3. ให้ผู้นำสุขภาพในครัวเรือนมีความรู้เรื่องการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก
4. ให้ผู้นำสุขภาพในครัวเรือนสามารถระบุ ไข่, ลูกน้ำ, ยุงลาย ได้อย่างถูกต้อง

ฯลฯ

การประเมินผลต้องตอบสิ่งที่ต้องการทราบทั้ง 4 ข้อได้

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

วัตถุประสงค์ข้อ 1. ใช้แบบสอบถาม ถามสมาชิกในแต่ละครัวเรือนว่ามี
อสม.มาแนะนำหรือไม่

วัตถุประสงค์ข้อ 2. ใช้การสังเกตว่ามี อสม. และ นักเรียนได้มาเดินถือ
ป้ายหรือไม่

วัตถุประสงค์ข้อ 3. ใช้แบบสอบถาม ถามผู้นำสุขภาพในครัวเรือน
เกี่ยวกับความรู้เรื่องการป้องกันโรคและควบคุมโรคไข้เลือดออก

วัตถุประสงค์ข้อ 4. ใช้การซักถาม ร่วมกับการปฏิบัติให้ดู

เกณฑ์ในการประเมินถ้าระบุไว้ในวัตถุประสงค์ก็ต้องสรุปว่า ได้เกินเกณฑ์ เท่าเกณฑ์ หรือต่ำกว่าเกณฑ์ เช่น

วัตถุประสงค์ข้อ 1. 90% ของประชาชนได้รับการแนะนำจาก อสม.

วัตถุประสงค์ข้อ 2. จำนวน อสม.20 คน และจำนวนนักเรียน 70 คน ถู
ป้ายประกาศเดินตามหมู่บ้าน

วัตถุประสงค์ข้อ 3. ร้อยละ 80 ของผู้นำสุขภาพในครัวเรือนมีความรู้เรื่อง
การป้องกัน และควบคุมโรคไข้เลือดออก

วัตถุประสงค์ข้อ 4. ร้อยละ 80 ของผู้นำสุขภาพในครัวเรือนสามารถระบุ
ไขยุ่งลาย ลูกน้ำยุ่งลาย ตัวยุ่งลาย ได้ถูกต้อง

เกณฑ์ทุติยและตติย

- 9.1.1 มีแผน/เป้าหมายการทำวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานสุขศึกษาและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ
- 9.1.2 มีโครงการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสุขศึกษาและพฤติกรรมสุขภาพตามแผนการวิจัย
- 9.1.3 มีโครงการวิจัยที่มีความสอดคล้องกับความต้องการในการดำเนินงานสุขศึกษาและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพหรือปัญหาสาธารณสุขอย่างน้อยปีละ 1 เรื่อง

องค์ประกอบของการเฝ้าระวังพฤติกรรมสุขภาพ

1. ปัญหา
2. กลุ่มเป้าหมาย
3. จำนวน
4. พฤติกรรมที่ต้องเฝ้าระวัง
5. เครื่องมือในการเฝ้าระวัง
6. ผู้เฝ้าระวัง

7.ระยะเวลาเฝ้าระวัง

8.ผลการเฝ้าระวัง

9.การนำผลการเฝ้าระวังไปใช้

ตัวอย่างการเฝ้าระวังพฤติกรรมโรคเบาหวาน

1. ปัญหาโรคเบาหวาน
2. กลุ่มชาย-หญิงอายุ 45ปีที่เป็นเบาหวาน
3. จำนวน 50 คน
4. พฤติกรรมที่เฝ้าระวัง
 - 4.1 ลดอาหารมัน แป้ง ขนมหวาน ผลไม้ลดหวาน
 - 4.2 ทานผักสด ปลา ไก่
 - 4.3 ออกกำลังกาย
 - 4.4 ทำสมาธิ

5. เครื่องมือฝ้าระวัง แบบฝ้าระวังที่สร้างขึ้นเอง
6. ผู้ฝ้าระวัง คู่สมรสกับลูก
7. ระยะเวลาฝ้าระวัง 2 เดือน
8. เสียเรื่องอาหารไม่เสียออกกำลังกายและสมาธิ
9. นำไปทำกลุ่มแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเป้าหมาย ภาคีเครือข่าย

องค์ประกอบที่ 8

วันที่	1	2	3	→	→	30	31
พฤติกรรม							
ลดอาหารไขมัน	x	x	✓	x	x	x	x
ออกกำลังกาย	✓	✓	✓	✓	✓	x	x
ทำสมาธิ	✓	x	x	✓	✓	✓	✓

ตัวอย่างแบบเฝ้าระวังพฤติกรรมสุขภาพ สำหรับกลุ่มเสี่ยงโรคเรื้อรัง (เบาหวาน, ความดัน) ประจำเดือน.....

ชื่อผู้ถูกเฝ้าระวัง..... ที่อยู่..... ม..... ต..... อ..... จ.ร้อยเอ็ด

ชื่อผู้เฝ้าระวัง..... เกี่ยวข้องเป็น ...สามี ...ภรรยา ...บุตร ...หลาน

วันที่	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
พฤติกรรมที่เฝ้าระวัง/วันที่																															
อาหาร																															
กินผักผลไม้รสไม่หวานวันละ 5 ซีด																															
กินหวานจัด																															
กินมันจัด																															
กินเค็ม>๐ยฟ																															
ออกกำลังกาย																															
อารมณ์																															
ดี																															
ไม่ดี																															
สวมมนต์/นั่งสมาธิ																															
ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (เบียร์, เหล้า)																															
สูบบุหรี่																															
ทำให้ใส่เครื่องหมาย /																															
ไม่ทำให้ใส่เครื่องหมาย X																															
(ให้ดูการกระทำทุกวัน)																															

ตัวอย่างแบบเฝ้าระวังพฤติกรรมโรคไข้เลือดออก ประจำเดือน.....

ชื่อผู้ถูกเฝ้าระวัง..... ที่อยู่..... หมู่ที่..... บ้าน..... ต..... อ..... จ.ร้อยเอ็ด

ชื่อผู้เฝ้าระวัง..... เกี่ยวข้องเป็น อสม. เพื่อนบ้าน

วันที่	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	
พฤติกรรมที่เฝ้าระวัง/วันที่																																
1.ใส่ทรายอะเบท																																
2.เลี้ยงปลาหางนกยูง หรือ ปลาอื่นๆ																																
3.คว่ำภาชนะที่มีน้ำขัง																																
4.ตรวจดูลูกน้ำยุงลาย																																
5.ปิดฝาโอ่งน้ำ																																
6.นอนในที่ยุ่งไม่กัก (กางมุ้ง, ห้องที่มีมุ้งลวด)																																
ทำให้ใส่เครื่องหมาย ✓																																
ไม่ทำให้ใส่เครื่องหมาย x																																
(ให้ดูการกระทำทุกวัน)																																

ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานสุขศึกษา และพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ

1. การดำเนินงานขององค์ประกอบทั้ง 9 ควรสอดคล้องกันตั้งแต่องค์ประกอบที่ 1 - 9

เช่น หน่วยบริการที่มีนโยบายการสุขศึกษา และพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ
ของปัญหา

1.1 โรคทางเดินอาหาร

1.2 โรคเบาหวาน

1.3 โรคความดัน

1.4 โรคไข้เลือดออก

1.5 อุบัติเหตุจากยานพาหนะ

ฯลฯ

หน่วยงานต้องมี

- ทรัพยากร (คน, งบประมาณ) เพื่อดำเนินการทั้ง 5 ปัญหา
- ข้อมูลและสารสนเทศทั้ง 5 ปัญหา
- แผนการดำเนินงานทั้ง 5 ปัญหา
- การนิเทศงานทั้ง 5 ปัญหา
- การประเมินผลทั้ง 5 ปัญหา
- มีการเฝ้าระวัง อย่างน้อย 1 ปัญหา
- มีการวิจัย 1 เรื่องใน 5 ปัญหาดังกล่าว

2. จุดอ่อนของเอกสารที่ให้คณะกรรมการภายนอกตรวจ ประเมิน ที่พบเสมอ ๆ

- 2.1 เอกสารไม่สมบูรณ์ คำสั่ง ประกาศ ไม่มีเลขที่ ไม่ลงวันที่ ไม่มีลายเซ็นของผู้ประกาศ ฯลฯ
- 2.2 การเรียงลำดับเวลาของเอกสารสับสน เช่น แผนการนิเทศ กำหนดวันก่อนแผนการดำเนินงาน
- 2.3 เอกสารไม่มีลำดับหน้า, เอกสารสลับหน้า, เอกสารกลับหัวกลับท้าย
- 2.4 ข้อมูลในเอกสารเป็นของหน่วยงานอื่น ของบุคคลอื่น โดยเฉพาะองค์ประกอบที่ 9 การวิจัย
- 2.5 ไม่มีสมุดนิเทศงาน มีแต่สมุดตรวจเยี่ยม ซึ่งไม่ใช่เอกสารการนิเทศงาน

2. จุดอ่อนของเอกสารที่ให้คณะกรรมการภายนอก ตรวจประเมิน ที่พบเสมอ ๆ (ต่อ)

- 2.6 มีข้อมูลการคัดกรองโรคตามแบบฟอร์มของ CUP แล้วระบุเป็นการเฝ้าระวังพฤติกรรมสุขภาพ (การเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา กับ การเฝ้าระวังพฤติกรรมสุขภาพแตกต่างกัน)
- 2.7 งาน กิจกรรม แต่ละองค์ประกอบไม่สัมพันธ์กันทั้งระบบ
- 2.8 ขาดการนำผลที่ได้จากองค์ประกอบไปดำเนินการต่อ
- 2.9 เอกสารที่ให้ตรวจไม่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบต่าง ๆ ที่จะตรวจ
- 2.10 เสนองานที่ทำตอบคำถาม หรืออธิบายเนื้องานให้กรรมการไม่ถูกต้อง